Основно училище „ Христо Смирненски” гр. Добрич общ. Добрич
ул. Отец Паисий № 17; e-mail:info-800010@edu.mon.bg

Утвърдил:
Директор:.....
(Иванка Димитрова)

ПРОГРАМА

ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ И НЕДОПУСКАНЕ НА ОТСЪСТВИЯ

Програмата е създадена на основание чл. 263, ал.1, т. 8 от Закона за предучилищното и училищното образование и е приета от Педагогическия съвет .

2026-2027г.

Въведение

Въвеждането на общ механизъм за идентифициране на деца в риск от отпадане от училище се налага от разбирането, че реален напредък в намаляване на напускащите училище ученици може да бъде постигнат само в резултат на прилагането на последователна и целенасочена политика, която се следва от цялата училищна общност.

Създаването на условия за редовното присъствие в училище и активната работа по време на учебния час са важни за бъдещото на всеки ученик. Те са гаранция за неговия успех, залог за по-добра квалификация и по-големи възможности за реализация. Важна роля в това отношение има училището, което трябва да подхожда комплексно и същевременно индивидуално за всеки конкретен случай на ученик, застрашен от отпадане. Предприемането на адекватни и ефективни мерки от педагогическия екип за намаляване броя на отсъствията, броя на преждевременно напусналите, следва да се основават на задълбочен анализ на причините, пораждащи тези явления.

Причините за допуснатите отсъствия и отпадане от училище са многообразни и не се проявяват изолирано, а въздействат комплексно. Това определя необходимостта да се подхожда комплексно и същевременно да се действа индивидуално към конкретния случай на всяко дете, застрашено от отпадане. Необходимо е своевременно идентифициране на признаците за изоставане в усвояването на учебния материал и застрашеност от отпадане.

Настоящата програма е разработена в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално-икономическото развитие.

Водещи стратегически документи при изготвяне на училищната програма на ОУ „Христо Смирненски“ за превенция на ранното напускане на образователната система:

- Закон за предучилищното и училищното образование
- Наредба за приобщаващото образование
- Закон за младежта
- Конвенция за борба срещу дискриминацията в областта на образованието

Превенцията и преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионално развитие на децата и младите хора в България.

Един от факторите за преждевременно напускане на образователната система наложи въвеждането на единен Механизъм за противодействие на училищния тормоз, който има за цел да подпомогне училищата в усилията им за справяне с това явление.

Рискове:

Преждевременното напускане на училище води още до нарастване на рисковете от социално изключване, застрашава сигурността и стабилността на обществото и е предпоставка за влошаване качеството на живот на сегашното и следващите поколения. Здравният статус и достъпът до услуги и ресурси, които могат да осигурят по-добър стандарт и продължителност на живота в добро здраве и благосъстояние са в пряка зависимост от получената по-висока степен на образование.

Причини за отпадане от училище

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории.

1. Икономически причини.
2. Социални причини.

3. Етнокултурни причини.
4. Образователни причини.
5. Институционални причини.
6. Причини свързания със здравния статус.
7. Психологически причини.

- **Социално-икономически причини**: ниски доходи, лошото качество на живот на определени социални слоеве.

- **Образователни причини**: слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него нежелание да се посещава училище, затруднения при усвояването на учебния материал, наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др.;

- **Психологически причини**: неувереност в себе си, чувство за неуспех, отчуждение от натрупания училищен опит и др.

- **Институционални причини**: като такива могат да квалифицират недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище и др.;

- **Причини, свързани със здравния статус**:

В ОУ „Христо Смирненски“ няма отпаднали ученици. Това се дължи на последователната политика на образователната институция подчинена на принципите за:

- всеобхватност на дейностите – осъществяване на дейности по превенция на тормоза и насилието, ранна диагностика, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и на координираните усилия на всички участници в образователния процес;

- публичност и прозрачност на цялостната политика – чрез интернет страницата на училището и добрите практики ;

- обратна връзка с институции, родители, педагогически съветник, учители и ученици;

- идентифициране на рисковите фактори – доклади, анализи на педагогическия съветник, и класните ръководители.

ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА:

1. Подобрени резултати от НВО, олимпиади и осигурена образователна и личностна подкрепа на всеки ученик.
2. В училището се акцентира върху силните страни на всеки ученик, което подпомага личностното му развитие.
3. Намаляване и ограничаване на допуснатите отсъствия в училище.
4. Да се намали броя на трудно успяващите и застрашени от отпадане ученици в риск.
5. Да се подпомогнат учениците, които срещат трудности при усвояване на учебния материал.
6. Навременно откриване и отстраняване на затрудненията на учениците, възникнали в процеса на обучение.
7. Създаване на ефективно действащ механизъм за работа с ученици в риск.

Мерки и дейности, залегнали в програмата:

Създаване на училищна комисия за работа с трудно успяващи и застрашени от отпадане ученици и превенция на ранното напускане на училище.

Разработване и реализиране на мерки за проследяване за недопускане на отсъствията на учениците и координиране действията на класните ръководители с тези на училищното ръководство:

Изработване на регистър на застрашените от отпадане ученици – получили наказания

с решение на ПС и/или подадени от класните ръководители.

Отговорник: Директор
Срок - м. октомври

Идентифициране на учениците в риск от отпадане, водене и актуализиране на данните в регистъра на застрашените от отпадане ученици.

- насрочване на допълнителни консултации при получени слаби оценки;
- изясняване на причините за допуснатите отсъствия;
- установяване на постоянна връзка с родителите;
-информиране на социалните служби и за закрила на детето и търсене на съдействие от тяхна страна

Отговорници: Класни ръководители
Срок - всяка седмица

Изготвяне на график за дежурство на учителите за осигуряване на безопасна и сигурна среда за учениците.

Отговорник: Директор
Срок – в началото на всеки срок

Запознаване на учениците с правилника на училището от класните ръководители още в първия учебен час.

Отговорници: Класни ръководители
Срок – начало на учебната година

Разглеждане в ЧК на теми свързани :

- с превенция на насилието;
- с неправомерните действия, характерни за малолетните и непълнолетните ученици;
- опасностите от сърфиране в интернет както и други рискови прояви, които могат да застрашат децата и да доведат до отпадането им от училище;
- теми свързани с гражданското образование /здравно образование и възпитание/.

Отговорници: Класни ръководители
Срок - всяка седмица

Системно подпомагане на ученическия колектив за създаване на екипност - провеждане на тренинги за създаване на екипност, доверие, подобряване на модела на общуване и изграждане на толерантност.

Отг. Кл. Ръководители, учители

Утвърждаване на позитивна дисциплина – използване на мерки и подходи, гарантиращи изслушване на ученика, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и останалите.

Отговорници: Кл. ръководители, учители
Срок – постоянен

По-голяма атрактивност на преподавания материал чрез интерактивни методи, електронни уроци, онагледяване, практическа насоченост, за да се подпомагат учениците със затруднения в усвояването на учебния материал, като се включват в различни групи и изпълняват индивидуални задачи.

Отговорници: учители
Срок – постоянен

В часовете за консултации приоритетно да се работи с учениците, които имат затруднения в овладяване на учебния материал по различните предмети.

Отговорници: учители
Срок – постоянен

Провеждане на ежемесечни срещи и разговори между комисията за работа с трудно успяващи и застрашени от отпадане ученици

- отчитане на постигнатите резултати;
- повишаване мотивацията за успеваемост в учебния процес;
- обсъждане на текущи проблеми;
- поощрения.

Индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава (наставничество).

Консултиране на учениците за недопускане на отсъствия.

Включване на родителската общност за повишаване на активността и сътрудничеството с училищното ръководство.

Маркери за идентифициране на ученик в риск от отпадане

1. Промяна в поведението на ученика – ранни индикации за отпадане като закъснения, отсъствия, проблеми с дисциплината, взаимоотношенията в клас; понижаване на интереса към учебния процес и други;
2. По наблюдение на учители, класен ръководител, съученици, родители;
3. Наблюдение върху семейството;
4. По даден сигнал от други институции - отдел „Закрила на детето“; Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни; Комисия за закрила на детето; полиция, община и др.;
5. Отчитане на традиции, нрави, обичаи на конкретен етнос, към който принадлежи ученика.

Настоящата програма е приета на заседание на ПС с протокол и утвърдени със заповед

Инструментариум за идентифициране

Индивидуална карта за оценка на риска от отпадане – изготвена от класен ръководител в началото на учебната година

1. Данни за детето – трите имена, адрес, рождена дата и др.
2. Семеен статус /семейна история: имена, адрес, образование, професия, месторабота, социален статус на родителите/.
3. Взаимоотношение на ученика с членовете на семейството.
4. Здравен статус на ученика - данни по медицински документи и информация на личния лекар; данни на личен лекар; физически и психо емоционален статус; зависимости и вредни навици.
5. Допълнителна информация за ученика: от кога е ученик в училището; образование - завършен клас, етап или степен на образование; последно преместване-причини за преместването; пътуващ ученик ли е; проследяване на успеха през различните класове - учебен предмет с най-висок и с най-нисък успех, информация за вътрешни и външни оценявания, срочен и годишен успех; поправителни изпити и резултати от тях; информация за допуснати извинени и неизвинени отсъствия; участие на ученика в извънкласни дейности и проекти.
6. Откриване на силните страни - талант, заложби, постижения.
7. Трудности и проблеми - идентифициране на дефицити в емоционално-психично, умствено и физическо състояние; трудности в обучението - проблеми в усвояването на учебния материал по конкретен предмет; езикови трудности (билингви).
8. Социална интеграция - адаптация към класа и училището, умения за общуване; взаимоотношения с връстници и съученици; взаимоотношения в извънучилищна среда; приятелски кръг.
9. Отношение на родителите към участието и резултатите на ученика в учебния процес.
10. Информация от други институции - отдел „Закрила на детето“; Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни; Комисия за закрила на детето; полиция.
11. Заключителна оценка-анализ на информацията: основни проблеми; идентифицирани потребности; препоръчителни действия.

Въпросник за ученика

На базата на извършената оценка се изготвя индивидуален план за работа с дете застрашено от отпадане.

Дейности-план за действие:

За да бъде ефективен механизмът за идентифициране на дете в риск от отпадане от училище е необходимо да се извърши анализ на случая и планиране на дейностите:

1. Дейности на ниво клас:

1.1 Изготвяне на индивидуална оценка за всеки ученик в началото на учебната година. Събиране и анализ на информацията от класен ръководител.

1.2 Създаване на подкрепяща среда в класа за застрашените ученици – отговорността е на класния ръководител и на всеки учител.

1.3 Класният ръководител установява причината за отсъствия и формулира предложение за въздействие пред педагогически съвет.

1.4 Осигуряване на педагогическа подкрепа за тези деца от страна на учителите - създаване на условия и организация за преодоляване на изоставането и пропуските чрез прилагане на индивидуален подход, чрез използване на самостоятелна и групова работа, предоставящи възможности за индивидуален темп при усвояване на учебния материал за застрашените от отпадане деца, внимателно отношение към тях.

1.5 Включване в извънкласни и извънучилищни дейности в съответствие с интересите и възможностите на тези деца. Чрез тези дейности се развиват силните страни на личността и се постига по-добра интеграция към образованието.

1.6 Изготвяне на портфолио на ученик, застрашен от отпадане от училище;

2. Дейности на ниво училите:

2.1 Създаване на регистър за децата в риск от отпадане от училище /включва следната информация за ученика: възраст, клас, не извинени отсъствия, причини и предприетите мерки от различните институции/.

2.2 Формиране на мултидисциплинарен екип по конкретния случай на дете в риск да отпадне от училище, според идентифицираните потребности.

Със заповед на директора се сформират три комисии:

- за работа с деца в риск да отпаднат от училище поради трудности в ученето,
- за работа с деца в риск да отпаднат от училище поради поведенчески проблеми,
- за работа с деца в риск да отпаднат от училище поради социално-икономически проблеми.
- за работа с деца в риск да отпаднат от училище поради допуснати неизвинени отсъствия.

В екипа може да се включат представители на класните ръководители и други учители, психолог, социален работник, на УКБППМН, на родителите, на учениците, на обществени възпитатели и др. Екипите оказват съдействие за професионално ориентиране и подготовка; развиване на творческите способности на децата; информиране на децата за техните права и застъпничество;

2.3 Изработване на индивидуална програма за намаляване на риска .

2.4 Включване на застрашените ученици в извънкласни дейности и проекти.

2.5 Насочване на застрашен от отпадане ученик към училищен психолог.

2.6 Мотивационна работа за задържане на детето в училище.

2.7 Осъществяване на ефективен диалог между училището и семейството на застрашените от отпадане деца.

2.8 Осъществяване на партньорство между училището и всички заинтересовани

страни на местно ниво за превенция на отпадането от образователната система.

3. Дейности с родителите:

3.1 Запознаване на родителите с правилника на училището и възможностите, които то дава за обучение и възпитание на децата.

3.2 Информиране и консултиране на семейството за социалната функция на образованието и последиците от отпадането на детето от училище.

3.3 Сключване на договор (споразумение) между училището и родителите, в който се фиксират правата и задълженията на страните.

Взаимодействие с други институции:

Семейство
Училищна комисия за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни
Ученически съвет
Педагогически съвет
Отдел „Закрила на детето“
Полиция

Мерки за намаляване на отсъствията

През изминалите години педагогическият персонал на ОУ „Христо Смирненски“ гр. Добрич изпълнява следните мерки за справяне с проблема:

1. Провежда периодични родителски срещи за информиране на родителите.
2. Класните ръководители предлагат за наказания, съгласно член от Правилника за дейността на училището, на учениците, допуснали не извинени отсъствия.
3. Класните ръководители изпращат уведомителни писма до родителите и Дирекция „Социално подпомагане” за направените отсъствия.
4. Училищната комисия за работа с трудно поддаващи се на въздействие деца работи с наказаните ученици.
5. Съвместна работа с общинската комисия за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни.
6. Работа по мярка „Без свободен час”.
7. Участие на учениците в извънкласни дейности – занимания по интереси, проект „Успех за теб“.

Предложения за намаляване броя на отсъствията

ЦЕЛ: да се засили интереса на учениците към учебния процес

1. Подобряване на МТБ на училището.
2. Участие на училището в проект „ИКТ”
3. Посещения на изложения, свързани с професионалното обучение.
4. Ежемесечна проверка на училищната документация, свързана с извиняване на отсъствията на учениците.
5. Определяне на награда на ученик без отсъствия и клас с най-малък брой отсъствия.
6. Повишаване на квалификацията на учителите за по-ефективна комуникация с учениците и родителите.
7. Предоставяне на свободен достъп за използване на компютърните кабинети и училищната спортна база извън учебните часове по време на учебната година.
8. Използване на възможностите на ученическото самоуправление като на ученици с голям брой не извинени отсъствия се предложи да бъдат учители за един ден по любим учебен предмет.
9. По-ефективно използване на консултациите по предмети за подпомагане на учениците, пропуснали учебен материал поради отсъствия.
10. Провеждане на анкети сред учениците за причините за отсъствия и даване на препоръки.
11. Провеждане на тематични срещи с родители и ученици.

12. Включване на ученици с по-голям брой отсъствия в привлекателни форми за извънкласни дейности.

13. Утвърждаване ролята на ученическия съвет и ученическите активи по класове.

14. Периодичен анализ на причините за отсъствия и набелязване на ефективни мерки за намаляване на техния брой.

Регистър на застрашените от отпадане ученици

№	Име, презиме, фамилия на ученика	Брой неизвинени отсъствия	Анализ на причините за нередовно посещение на училище	Предприети мерки, № на съобщение

Утвърдил:
Директор: .....
/ Иванка Димитрова /

ИНДИВИДУАЛНА КАРТА
ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА ОТ ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ

I. Данни за ученика

Име, презиме, фамилия: .....

Дата на раждане: ..... Клас: ..... Класен ръководител:.....

Адрес:.....

II. Семеен статус - семейна история: имена, адрес, образование, професия, месторабота, социален статус на родителите.

Име, презиме, фамилия: 1 .....

2.....

Адрес:.....

III. Взаимоотношение на ученика с членовете на семейството.

IV. Здравен статус на ученика - данни по медицински документи и информация на личния лекар; данни на личен лекар; физически и психо емоционален статус; зависимости и вредни навици.

V. Допълнителна информация за ученика:

-от кога е ученик в училището;
-образование - завършен клас, етап или степен на образование;
-последно преместване - причини за преместването;
-пътуващ ученик ли е;
-проследяване на успеха през различните класове - учебен предмет с най-висок и с най-нисък успех, информация за вътрешни и външни оценявания, срочен и годишен успех;
-поправителни изпити и резултати от тях;
-информация за допуснати извинени и неизвинени отсъствия;
-участие на ученика в извънкласни дейности и проекти.

VI. Откриване на силните страни /талант, заложби, постижения/

VII. Трудности и проблеми - идентифициране на дефицити в емоционално-психично, умствено и физическо състояние; трудности в обучението - проблеми в усвояването на учебния материал по конкретен предмет; езикови трудности (билингви);

VIII. Социална интеграция - адаптация към класа и училището, умения за общуване; взаимоотношения с връстници и съученици; взаимоотношения в извънучилищна среда; приятелски кръг;

IX. Отношение на родителите към участието и резултатите на ученика в учебния процес

X. Информация от други институции - отдел „Закрила на детето"; Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни; Комисия за закрила на детето; полиция.

XI. Заключителна оценка /анализ на информацията - основни проблеми; идентифицирани потребности; препоръчителни действия/

Изготвил:

Класен ръководител. (.....)

Съгласувал:
Учител по: .....(.....)
Дата:

Основно училище „ Христо Смирненски" гр. Добрич общ. Добрич
ул. Отец Паисий № 17; e-mail:info-800010@edu.mon.bg

Въпросник за ученика

(огради всяко вярно за теб)

Трите имена :.....Клас: .....

1. Ти живееш заедно с:

Твоето семейство се състои от:

- Майка
- Баща
- Брат
- Сестра
- Баба
- Дядо
- Други

2. Твоите родители :

- Работят
- Не работят
- Единият работи

3. Твоите родители работят:

- В страната
- В чужбина
- Единият е в чужбина

4. Парите, с които разполага твоето семейство са:

- Достатъчно
- Не са достатъчно
- Стигат, но трудно
- Не мога да преценя

5. Ако имаш проблем, нужда от подкрепа, към кой от семейството си би се обърнал най-напред?

- Майка
- Баща
- Брат
- Сестра
- Баба
- Дядо
- Други

6. В колко стаи живее Вашето семейство(посочи). .....

7. Опиши своето жилище (посочи жилищните помещения -баня, тоалетна, кухня, спалня):

.....

.....

8. Имаш ли самостоятелна стая?

- Да
- Не
- Споделена с брат/сестра

9. Споделяш ли с родителите си за преживяното през деня?

- Да

- Не
- Когато ме попитат.
- Никога не ме питат.

10. **Информираш ли родителите си за оценките, които си получил в деня на изпитването? Представяш ли бележника си за подпис?**
    - Да.
    - Не.
    - Когато ме попитат и поискат да видят бележника.
    - Никога не се интересуват.
11. **Посещават ли родителите ти родителски срещи?**
    - Да.
    - Не.
    - Понякога.
    - Никога.
12. **Би ли използвал насилие, за да защитиш живота на близък човек?**
    - Да.
    - Не.
    - Зависи от случая.
    - Не мога да преценя.
13. **В кои случаи би напуснал училище?**
    - Когато имам много двойки.
    - Ако се скарам с класната.
    - Ако ме тормозят съучениците.
    - Ако родителите ми работят в чужбина.
    - Защото не ми се ходи на училище.
14. **Обичам да се занимавам с:**
    - Спорт (посочи вида спорт).....
    - Изкуство (посочи).....
    - Друго (посочи) .....
15. **Не обичам да ме ангажират с: .....**

Дейности	Срок	Отговорник	Забележка
Идентифициране на ученици, които имат необходимост от обща подкрепа	постоянен	Класни ръководители	
Екипна работа на учителите от даден клас	постоянен	класни ръководители, учители	при необходимост
Определяне на координатор на екипа за оказване на подкрепа	до 01.10.	директор	
Награждаване на ученици	текущ	директор	при и по определен повод за поощрение
Дейности на училищната библиотека,	01.11 и 01.04	Отговорник за библиотека	да се направи по повод Деня на книгата
Представяне на дейности по интереси в училището	15.09	учители	
Кариерно ориентиране и консултиране в класовете	01.12 и 01.05	кариерен консултант	
Идентифициране на ученици със СОП	целогодишно	класни ръководители, учители	
Превантивни мерки за недопускане отпадане от училище	целогодишно	директор, учители	
Стимулиране участието на ученици с изявени дарби в състезания и олимпиади	целогодишно,	Учители	
Стимулиране участието на ученици от различни етнически групи в състезания и олимпиади	целогодишно,	Учители	
Съвместни дейности с МКБППМН	целогодишно, по график	УКБППМН, директор, районна администрация	
Обучение на педагогически специалисти за работа в мултикултурна среда	по график, заложен в план за квалификация	директор, председатели на МО	